

XXXIX

¶ Exclamatio vniuersalis ɔtra ɔcubinarios vt re
sipiscat Et nōnulla eoz argumēta soluunt

Orgis tores Exp̄ḡscimini. redite ad cor. vestra pē
late horrida picula. vestra pēlate dama. Dia eoz bona
meritoria ɔ fruicera vob aut sunt iñfructuosa ɔ mor-
tua. Aut mortifera noua mortalitā adducēta pnt ptingit circa sa-
cramēta vt declaratū ē sup̄ ɔcione q̄rta. Et hec oīo in statu v̄ro ɔcu-
binar̄ sub pena dānatōis eterne sunt omittēda ɔ nō p̄tinuāda Aut
vt dictū ē q̄ sunt mortua. reputa ieiunia v̄ra orōes v̄re. elemosyne
et ceteraz h̄tut̄ opa. carēt eoz in vob humore vite charitat̄. s. ɔ grē.
Un̄ mirū q̄ in h̄ dānoslo statu nō aborbitimini ac fin Uincētiū stu-
gula v̄ra peritman̄ aut deuastent. Prop̄ tñ t̄palia varia picula vitā
da ɔ fidei adū. vt d̄ Uincētiū Hec scđa iā dicta bona de ḡne bonoz.
q̄uis vob mortua sunt. nō sunt a vob penit̄ omittēda. s. ɔtinuan-
da. imo augmētāda Valēt eoz inq̄ ad oīa alia bona p̄terad gl̄iam
eternā. ɔcōrditer dicit̄ be. Tho. Alb. in q̄rto. q̄ q̄uis mortua. va-
lent tñ adhuc ad dispōnem grē. Ad bona t̄palia habēda ɔ ad assue-
factōem in bonis. Premio in vite eterne sunt carētia. O dāmū la-
mētabile q̄ oīm h̄tut̄ opa p̄ncipali suo frustrant̄ sine. O vita porci-
na nullā v̄ra admittēs h̄tut̄. aīam p̄nobilissimā dei imagine insig-
nitā. tā miserabilī deturpans. Quid eoz vt inq̄ Valen̄. dānoslo ē
luxuria. p̄ quā h̄tus atterit ɔ sempiterna gl̄ia in ifamia h̄tis animi-
q̄ ɔ corporis vires extinguit̄. O fatua ɔmutatio p̄ re v̄selana ɔ feti-
da. abominabili ɔ momētanea tot annullare bona ɔ amittere eter-
na. Reuera p̄dics oīo bñ pēsat̄ liquet. pp̄o ph̄i verissima q̄ dixit
p̄ physicoz. uno incōueniēti dato alia multa sequunt̄. Tollat ḡ
nūc h̄ incōueniēs. reputa ipa ɔcubina Eteā talis-femina fax sata-
ne fētē rosa dulce v̄erē p̄tens sub mellis dulcedine pocula fellis

Abūciaſ inq̄ tā lōge. vt causa peccati tollat ɔ ei⁹ suggestioni adi-
tus p̄cludat. als siāma recandescet q̄ mō nulla fuit.

Dēlinū Obiectōes qdā seu argumēta ɔcubinarioz ponūf
q̄ vna p̄ncipal ɔ cōis q̄rudā patuit sup̄ in p̄ncipio
in fine tertie ɔclusionis. Arguit adhuc alij p̄sertim iuuenes ɔcubi-
nar̄. Difficile ē inq̄unt iuuenē abstinere ab actu carnis. Un̄ p̄tinē-
tia vt allegat Bonauentura in. iii. dist. xxi. vij. a. teat. Hieronymo in
eis p̄ martyrio ɔputat. Iā dicit̄ illi. nō oīs possunt̄ esse martyres.
ḡ videt liciū habere ɔcubinas. Rñdef ibidē p̄ eūdē Bonauentura
Reuera iuuenē abstinere difficillimū ē. q̄ q̄ ignē abscondit vt d̄ p̄
mētiboz. vi. in sinu quō p̄t eū ferre vt ei⁹ v̄elūmētatuō ardeat. Difficile

Foliū

esse est extinguerre ignē immittēdo ligna. sed facilius ē suffundendo aquā. Si enim vis trinere necesse habes mulieres effugere et carnē mācerare si ituenies es. hec ille. Et circa idē subdit. Qd̄ si feceris et trinē tā amare ceteri fuit ubi nō solū nō difficile. Imo p̄ oīa facile. lex nostra onus leue ē. et h̄ rōe charitatis q̄ cetera mādata facit facilis. q̄ q̄ caret difficulter p̄ omnis portare. Hec ibi. Quidam sūia doctoris scripsit. q̄ in de pfectōe chāristianereligionis notat triplex ip̄edimentū castitatis. Primum ip̄edimentū. delicie corporis. Secundum cogitationes vñere. Tertiū ē aspect⁹ colloq̄a et frequēs duersatio mulier. Contra q̄ in codē libro et tertio ethicōz ponit septulex remediu. Primum māceratio carnis. Secundum p̄eplatio diuinoz et oratio. Tertiū studiū scripturaz. Quartū. cogitatio sc̄tā. Quintū. exercitiū p̄tra oīum. Sextū. labor et angustia. Septimū. solitudo. Q̄ Insup etiā poete ḡtēles p̄cipue fugā et oīi vitatōem summa declarat̄ remediu. Dicit enim Quidam. Ocia si tollas perire cupidinis arcus. Lōtempteq̄ sent et sine luce faces. Et idē. Querit Egistus q̄re sit factus adulteri. In p̄mptu causa ē celidiosus erat. Et idē te fuga inquit. Ip̄e bñ poteris luxus fugare furorē. Si fugaris potior; potio nulla dat. Et ali⁹. Si venerē fugare velis loca. tpa vita. Nā loc⁹ et tpe pabula p̄bet ei. De hac fuga dicit Ap̄ls p̄ ad Corinthios. vij. Fugite fornicationem. vbi Ambrosius dicit. cū alijs nēpe vitis p̄t expectari. h̄ac fugite ne approximetis. q̄r nō p̄t aliter meli⁹ vinci. In cui⁹ exēplū Josephus fugiēs palliū in manu mulier⁹ reliq̄t Benē. xxxix. et saluabat aia eius. Et reuera hec feda maledicta luxuria q̄ sūm Ambro. in de fuga seculi ut furiosa dñia exagitat vītū et incēdit merito qdē chāristia no diligēter extat fugiēda. Lū et null⁹ ille gentilis in de officijs illis notatu dignū desup dicat. Si considerare inquit volum⁹ q̄ sit natura hominis excellēcia et dignitas intelligemus q̄ sit turpe defluere luxuria et delicate ac molliter viuere. q̄bz honestum parce. p̄tinenter. seuere ac sobrie. hec ille.

Argumentū

Aliud. Murmurantes arguūt dicētes amoris enim glutino vinculati neqm⁹ a nīris amatissimis cibinis separari. multi in hīmōi materia multa p̄scribit si p̄ experientiā nobiscū catenati essent vītīz calamū suspēderet. Rindetur. q̄ tales blasphemates pessime errant. Est enim pceptū diuinū vt p̄stat nō fornicari et pericula fornicatiōis vitare. q̄re remediu his adhibitis vītū q̄ possibile extat. Unū dicitur Matthēi. ix. Jugum meū suauē ē et onus meū leue. quōd gleue si est impossibile. et p̄me Iōānis. iiij. Hec ē charitas dei vi mādata eius custodiamus et mādata grauia ei⁹ nō sunt.

¶.

Quare Hierony. dt. Maledictus q̄ de teum p̄cepisse impossibile. etenim sum p̄m tertio ethico. Sumus dñi oīm nostrāz operationū a p̄ncipio usq; ad finem. Dicere ḡ oppostū z tēū p̄cipere impossibile. blasphemia eēt z p̄cīm grādissimum. Signū aut̄ possibilisatis hui⁹ in p̄cubinarijs p̄z. Nā ab accū luxurie facit cessare verecūdia de vīsione paucoz hoīm. z etiā si grandis pena pecuniaria aut man⁹ mūtilatio. aut recipitatois pena eis imineret nīl p̄cubinas abicerint utrīq; eas abūcerent. vt p̄z de his q̄ fugiūt ppter hīmōi ad loca vbi nō est mulier. Hec z hīmōi Joānes nider doctor theologie in suo p̄ceptorio sexto p̄cepto declarat. Quicūq; ergo talis fueris imputa p̄prie malicie z corruptiōni. Et q̄ diffīcilius est vincere vehementiā hūiū passionis. Ideo dt. Isidorus in de summō bono. q̄ magis p̄ carnis luxuriā humānū genū subdit diabolo q̄ p̄ aliquō aliud. Ut Altere⁹ accorditer dt. sup̄ Apocalyp̄. visione tertia.ca. ix. q̄ fornicatiō ibidē ponit in singulari. put de nomē sp̄ci q̄ oīdo auerit per hoc innuēs plures perire p̄ fornicatiōem q̄ p̄ cetera p̄cīa tē. Quare etiā Doctor sc̄tūs Vincentius in sermone de exalteatōe sc̄tē crucis dt. Lreditur q̄ maior p̄ damnatorū erit ex p̄ctō luxurie. Ideo dt. optet caure z refrenare corpus p̄ abstinentias mortificādo inclinatiōes. caue do ab occasionib⁹ z orare. q̄ al's vt dt. Bernhardus. maius miras culū esset p̄tinere q̄ mortuos luscitare. hec ille.

Argumentū Finaliter aliud. qdā p̄cubinarij ceter⁹ volētes eē p̄fectiores arguit z dicunt de cetero nō peccado cū p̄cubina mea. abūcere tñ eā nō audeo nec volo. iret nāq; ad lupanar. aut alīho innūeris periculis īmergere. Respondet doctor Vincentius in qdā sermone. Illostante q̄ p̄cubina tua lupanar intraret tu te saluares z ipa sola dānare. z nō ambo. id optet eam expellere z abūcere vt sc̄dālizari de mala vestra vita ediscēt. hec ille. q̄ Itēstante q̄ p̄cubina tua q̄ plus est seipam velle in sermire culello vel bī aqua aut quouis alio mō. quēadmodū qdā satuellē dū audiūt de eaz abūcētōe fingere solēt. presertim dum pueris plurib⁹ angariant. atramēhīmōi interemptio z homicidiū tibi p̄mittendū esset z de p̄cepto divino p̄mittere deberes anq; eam tecū teneres. Immo esto p̄ impossibile q̄ totus mūdus periret z oēs homines dānarenf sī dāmiseris p̄cubinā adhuc de p̄cepto tenētis sub pena eterne dāmationis ipam abūcere z dāmittere. tripm̄ pre ceteris saluādo. Ordo nāq; chāritatis fīmōe. Tho. sc̄da sc̄de. q. xlviij. sub p̄cepto cadi sicūt ipa charitas z hoc expostulat ut p̄priā salutem alīo q̄buscūq; p̄ferre debas. Dicit em̄ Lenon dist. xiiij. q̄ alt. q̄ nō

Foliū

sunt a nobis alioquo cōmitēda delicta ne alio graviora cōstatat sunt illo
Apli ad Roma.ij. non sunt faciēda mala vt eueniāt bona. quo Ab*n*
ciat gralaquis infernal planis irritamēta in seris ne in breui pretingae
audiri suntia cūctis formidēda et horribil Apocalips.xviii. Tantū da
te ei tormentū et luctū quodum glificatur fuerit in deliqs. quo Tantū
ad prons de scubinarioz periculis sub correctōe et iudicio melior senti
entium de quo dominhus Jesus in eternū sit benedictus.

Professore salutifero dominis corio scubinarioz in
hoc breve cōpendiū proprio corrugata est pro diversos illu
minatissimos viros. Primum tu pro sacre theologie et viri
usque iuris professores et doctores in vtroque foro proultissimos. exteri
o oculo vila et interiori reusa. in nullo tu caluniata. sed magis diuinis
scripturis ac sacris canonis in oibis proformis iudicata. sed nouu vide
atur preendere portentū ob tu horrendi sceleris frequētatem et nra
tempestate simulata permissionem.

Quod sequuntur quodā statuta tra sacerdotes scubina
rios predictos sona et libro statutorum pruincialium ac
synodaliū eccleie Coloniensis transumpta.

QStatutū Lorardi de hoestedē archiepi Coloniensis quodque gesimi
Lor manfestos cohabitatores seu scubinarios conseamtur non solū
qui in suis domibus tenet scubinas. vez etiā omnis generali eos quo mul
ieres focarias extra domos suas tenetes suis manifeste precurat sum
ptibus et sustentat. de his at mulieribus ita precipimur quo si istra emunitatē
qdo absit fuerint compre manetes vero pre emunitatē decani eccleiae pre
excōicatōnis suā ipas ad recessum prepellatur. Quia ho predicti co
habitatores clerici patrimonii Jesu christi in usus malos. cum suis
peccado focariis experederūt. eos prende teneri ad satisfaciendū eccleie
cuiu bonis talie in suis scubinarijs precētur. Illecebris sunt abusi decerni
mus. et satisfactōis modū nobis reseruamur. sunt canonicas sanctiōes

QStatutū Silfridi de westerburch Archiepisco
pi Coloniensis quodque gesimi secūdi

QEx officio bone memorie Lorardi archiepiscopi predecessoris nostri
innovādo statutūmus ut sacerdotes manifesti cohabitatores scubi
nas a se de domibus et parochijs suis infra decē dies post publicatio
nem presentiū omnino remoueatur et repellat. Alioque excōicatōnis suā
quā prepter hab in eos ferimur in his scriptis se nouenint iururrarisse.
Mulieres autem si post ipsos decē dies regre fuerint in parochijs hor

XXXXI

sacerdotū remanere p̄ decanos christianitatū ipsorum locorum excommunicantur et excommunicate publice nūcienſi inuocato ſup remotoe ipaz ſi opus fuerit auxilio seculari.

¶ Statutū Frederici de Barwerden archiepisco-
pi Colonienſis quinquagesimi octaui.

¶ Porro statutū bone memorie dñi Lōradi r̄c. p̄ Gisfridū ei⁹ ſuc-
cessore q̄ idē statuit r̄c. in nouam⁹ ſtatutes. vi huimodī notoriū
fornicatores ſupradicti q̄ ſcubinis suis in domib⁹ p̄prijs cohabitā-
tant ſi tales focariaſ publicaſ in domib⁹ ſuis eis cohabitādo tene-
re p̄ſumpferint p̄ decē dies. nec eas a ſe abiecerint et abegerint. et ſi dic-
te fornicate ſtoriae abinde nō recelletur. tā ipſi foecariū cohabita-
tores notoriū q̄ ſomicaria ſententiā excōſcatōis icurrat pſentis nři ſta-
tuti auctoritate quā in eos et eoz quēlibet ferim⁹ in hiſ ſcriptis.

¶ Tabula opulculi ſolu quo ad p̄ncipalia pūcta.

A Absolui nō potest ſcubinari⁹ nec ſcubinā dū nolunt ſeparari.
folio primo. iij. iiiij.

Absolueſ ſcubinariū aut ſcubinā ſacrametaliter diuincit pecca-
re mortaliter. fo. iiiij. la. p. ij.

Absolui p̄ ſcubinari⁹ dū firmiter vult ſcubinā abiecerere. fo. v. la. j

Absolui tñ nō p̄ cū hac etiā firma volūtate dū vult coicare. fo. v. l.

Absolui nec ſic p̄ dū vult celeb̄rare. ſi p̄ requirif q̄ ſcubinā de do-
mo ſit abiecta. fo. vi. la. ij.

Abiecerere tenet ſcubinari⁹ ſcubinā de p̄cepto etiā ſi ppter hoc anni
hilatio immincat mūdo. fo. xv.

Abiecerere tenet ſcubinari⁹ ſtatiū dū p̄ ſcubinā. nec ppter qđcūq̄
in dōmodū ſubterfugere. p̄. fo. v. l. ij.

Eleariſte nō excusat a mortalī pctō dū eoz officiū aut vices p̄mle-
tund ſcubinario. fo. xi. la. p.

Acceptari nō debet ſcubinari⁹ ad celebrādū. nec admitti q̄ uis etiā
volūtarie parat ſe ad hoc offerat. fo. xxiiij. la. p.

Argumēta ſcubinarioz eo q̄ p̄tinerent iā viuūt nō valēt ut dīma-
neant. fo. iij. latere. ij.

Argumēta nō valēt q̄bo dicūt ſe ppter veheſtiā amoris ſeu pp-
ter picula nō poſſe ſepari. fo. xxix.

Argumēta dūo decim q̄bo arguit q̄ licet ſcubinarios ad celebran-
dū inducere aut admittere ſoluunt. fo. xxiiij. et p̄nter.

¶ Babtismū et ita de alio ſacramēto recipiēa a ſcubinario nō ordi-
nario dū p̄ habere meliorē peccat mortalē. fo. xxiiij. la. p.

Bona ſpūalia p̄ ſcubinariū ponunt ſub periculo. ideo mortaliter
peccat ipse et alijs. fo. p. la. ij.